

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 245

van **PAUL VAN MIERT**

datum: 24 maart 2023

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Labo lokale burgerparticipatie - Uitdaagrecht

Door middel van een partnership met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) werd tussen 2020 en 2022 een traject opgezet om lokale burgerbetrokkenheid, inspraak en co-creatie verder te onderzoeken en te initiëren. Het labo lokale burgerparticipatie ging op zoek naar innovatieve praktijken, analyseerde deze met werkbezoeken en interviews. Door verdere begeleiding van experts en kruisbestuiving met internationaal vergelijkend onderzoek ging men op zoek naar mogelijkheden om lokale besturen te ondersteunen zodat ze ten volle hun rol als laboratoria van burgerparticipatie kunnen opnemen.

Binnen dit kader werd in 2021, naar analogie van Nederland, het uitdaagrecht gelanceerd. Met dit principe wil het labo lokale burgerparticipatie experimenteren met deze nieuwe participatievorm om individuele burgers, verenigingen, ... de taken die door een overheid in hun directe omgeving worden volbracht over te laten nemen.

Uit mijn eerdere schriftelijke vraag nr. 176 van 4 februari 2022 bleek dat oorspronkelijk vijf lokale besturen interesse hadden om een experiment over het uitdaagrecht op te zetten. Na de verkennende ronde hebben vier besturen zich formeel geëngageerd om een experiment uit te voeren: Mechelen, Hasselt, Oud-Turnhout en Wevelgem.

Na de opstart in 2021 met deze gemeentebesturen aan de hand van adviesgesprekken, werden er ook twee interviews georganiseerd. De eerste vond plaats op 24 februari 2022, waarin de vier gemeentebesturen konden leren uit elkaars ervaringen. Bij de tweede interview op 16 juni 2022 werd ook het labo lokale burgerparticipatie betrokken.

De experimenten zouden op maat worden ondersteund met inhoudelijke, procesmatige en communicatieve begeleiding, hun einddatum werd gepland voor de zomer van 2022.

1. Kan de minister meer toelichting geven over de inhoud van de vier experimenten die liepen in 2021 en 2022?
2. Werden alle experimenten al afgerond? Zo niet, wat zijn de belangrijkste redenen voor deze vertraging?
3. Welke terugkoppeling werd ontvangen uit de twee interviews en de evalueerend van de lokale besturen en het labo lokale burgerparticipatie?
4. Hoe evalueert de minister het uitdaagrecht op basis van deze vier experimenten?

5. Heeft de minister de intentie om het principe van uitdaagrecht verder uit te breiden?
Zo niet, hoe ziet hij het traject van deze verdere implementatie?
6. Heeft de minister plannen om de resultaten van de experimenten te publiceren ter inspiratie voor andere gemeenten?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 245 van 24 maart 2023

van **PAUL VAN MIERT**

1-2. De experimenten werden nog niet afgerond. Sinds de start van het experiment realiseerden de deelnemers een brede interne afstemming met verschillende diensten om het experiment vorm te geven in hun lokaal bestuur. Ze maakten bijvoorbeeld al een afsprakenkader of reglement op en staan al in contact met de doelgroep of burgerinitiatieven die in het experiment van het right to challenge gebruik zouden maken.

De voorbereidende fase bij de uitrol van de experimenten neemt extra tijd in beslag, wat niet ongebruikelijk is aangezien het right to challenge een nieuw concept is voor deze besturen. De eerste intervisie werd in februari 2022 georganiseerd. Op 14 juni 2022 vond de tweede intervisie plaats, ditmaal in het bijzijn van het Labo Lokale Burgerparticipatie.

Een stand van zaken van de 4 experimenten:

- **Wevelgem:** momenteel gaf de bedrijvenvereniging de opdracht aan een studie bureau om de mobiliteitsproblematiek, een mogelijke randparking en alternatieve routes naar de bedrijvenzone te onderzoeken. Dat onderzoek is nog lopende. Een systeem van deelfietsen om van de randparking naar het bedrijventerrein te verplaatsen wordt overwogen. Nadien wordt er gekeken of en hoe er door de bedrijvenvereniging iemand kan aangesteld worden als tijdelijke coördinator van de mobiliteitskwestie doorheen de werken in 2023, in de plaats van het lokaal bestuur.
- **Hasselt:** heeft het experiment reeds afgerond. De sportclubs kregen bij nader inzien het plaatje niet rond om het beheer en de infrastructuurwerken van de sporthal over te nemen van het lokaal bestuur. De lessen uit dit experiment worden meegenomen in de analyse die het labo uitvoert. Daarnaast heeft Hasselt relevante ervaring met het right to challenge die we zullen benutten via de strategische verbreding. Meer specifiek werd in Hasselt het groenonderhoud overgenomen door verenigingen.
- **Oud-Turnhout:** in het najaar van 2022 werd er een reglement R2C goedgekeurd op de gemeenteraad. Het experiment dient nu als een pilootproject om te zien of dat opgeschaald kan worden. Een buurtcomité wordt ingeschakeld om breder te communiceren naar de buurt. Een startbijeenkomst vond plaats midden maart, waarbij het experiment werd toegelicht aan een aantal geëngageerde buurtbewoners. Zij kregen de vraag het experiment te verspreiden naar hun bureaus. Inhoudelijk gaat het over de herinrichting van een buurtplein, waarbij de buurtbewoners het nieuwe buurtplein zelf zullen ontwerpen in plaats van het lokaal bestuur.
- **Mechelen:** Mechelen onderzoekt momenteel een eerste experiment rond ontharding.

3. Op de eerste intervisie, uitsluitend met de vier deelnemers, kreeg elke deelnemer de kans hun experiment ter feedback voor te leggen aan de andere deelnemers en experts van UGent, Steunpunt Bestuurlijke vernieuwing en de VVSG. Tijdens de tweede intervisie, een klein half jaar later, legden ze de voortgang van hun experimenten voor

aan dezelfde experts, aangevuld met de leden van het labo burgerparticipatie. Hieronder volgt een beknopt verslag van de bespreking van enkele discussiepunten.

Eén van de vraagstukken die besproken werd, was **procesmatig**: werk je met een open oproep naar alle inwoners? Of begin je met een gesloten oproep naar een specifieke doelgroep? Bij een open oproep komen namelijk heel wat extra vragen kijken: wie selecteert kandidaat uitdagers? Op basis van welke criteria selecteert die? Hoe bereid je je voor op een eventuele massa aan uitdagers? Hoe communiceer je daarover?

Een tweede vraagstuk ging over **het al dan opstellen van R2C reglement**. Waarom zou je een reglement opstellen? En wat moet daar dan wel en niet in staan? Is een afsprakennota niet meer geschikt voor een experiment..?

Ten derde ging het over de garantie op een **gelijke toegang tot de dienstverlening** voor alle inwoners en dus niet enkel de uitdagers. Breder draagvlak en betrokkenheid van niet-uitdagers, zoals scholen die gebruik maken van een sporthal die mogelijks beheerd zou worden door de topsportclubs in plaats van het lokaal bestuur, zijn belangrijke aandachtspunten.

Naast nog enkele andere leerpunten werd ook de vraag om een **strategische verbreding** van het experiment besproken. Als het concept R2C wat ruimer wordt geïnterpreteerd dan de toepassingen in Nederland en het Verenigd Koninkrijk, vinden we in Vlaanderen immers relevante ervaring die we ook in dit experiment kunnen gebruiken. We lijkten heel wat vraagstukken op die onder te verdelen zijn in drie categorieën: organisatorisch, procesmatig en beleidsmatig.

4. Zoals reeds gemeld in de antwoorden op de andere vragen zijn de experimenten right to challenge nog in uitvoering. Het is dan ook voorbarig nu reeds een evaluatie te maken van het uitdaagrecht. De leerpunten die in het antwoord op vraag 3 aan bod zijn gekomen, zullen in de verdere fasen van de experimenten worden meegenomen.
5. Het labo lokale burgerparticipatie werd verlengd voor 2023 en 2024. Hierbinnen zullen de experimenten met betrekking tot het right to challenge worden voortgezet. Het experiment wordt ook strategisch opengetrokken door gelijkaardige ervaringen uit andere lokale besturen te benutten. De uitdagingen waarmee de deelnemers worden geconfronteerd worden geïdentificeerd en opgelijst in een digitaal overzicht dat raadpleegbaar is voor andere lokale besturen. Er wordt onderzocht of en hoe die uitdagingen werden opgelost in andere lokale besturen en die lessen worden gedeeld.
6. De experimenten worden breed in de kijker gezet via de verschillende VVSG-kanalen. Na afloop van de experimenten zullen de resultaten ook worden gedeeld via het Agentschap Binnenlands Bestuur.